

Ο νέος ρόλος του Δημοσίου και των αναθετουσών αρχών στην παραγωγή δημοσίων έργων

Οι δημόσιες Τεχνικές Υπηρεσίες σήμερα παρουσιάζουν ουσιαστική αδυναμία να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους για τους λόγους που συνοψίζονται:

- **Δραματική μείωση** (κυρίως λόγω της αθρόας εξόδου προς συνταξιοδότηση των τελευταίων χρόνων) **του αριθμού των στελεχών** τους. Στελεχών που κατείχαν την τεχνική γνώση και διέθεταν την εμπειρία να διαχειριστούν τα εξειδικευμένα τεχνικά ζητήματα μελετών και έργων.

Αδιαμφισβήτητο γεγονός αποτελεί επίσης, ότι στην επόμενη πενταετία τα τελευταία, έμπειρα, τεχνικά στελέχη πρόκειται και αυτά να συνταξιοδοτηθούν αφήνοντας τις τεχνικές υπηρεσίες με σοβαρές πλέον ελλείψεις στην διαχείριση μελετών και έργων.

- **Απουσία μιας μεγάλης ηλικιακής φέτας σε τεχνικά στελέχη 28- 35** ετών στην στελεχιακή σύνθεση των Τεχνικών Υπηρεσιών. Μια ηλικιακή φέτα που πρωτίστως και κατά γενική ομολογία κατέχει και χειρίζεται με μεγάλη ευκολία τα σύγχρονα εργαλεία διαχείρισης π.χ. εξειδικευμένα προγράμματα λογισμικών εφαρμογών για τον σχεδιασμό και διαχείριση των τεχνικών έργων, κλπ.
- **Ανάλωση του παραγωγικού χρόνου** σε εκτέλεση υπηρεσιών οι οποίες θα μπορούσαν να εκχωριθούν σε τρίτους, εξοικονομώντας με αυτό τον τρόπο χρόνο για δράσεις που θα έπρεπε να εστιάζονται στον στρατηγικό σχεδιασμό, στην βελτιστοποίηση των μελετών, στον χρονικό προγραμματισμό και στους ελέγχους σκοπιμότητας και οικονομικότητας των έργων.
- **Έλλειψη κινήτρων και προοπτικών** για την προσωπική, επιστημονική, επιχειρησιακή ανέλιξη των τεχνικών στελεχών που πρόκειται να αναπτύξουν καριέρα στον Δημόσιο Τεχνικό τομέα στις επόμενες δύο δεκαετίες τουλάχιστον.

Το κράτος και ιδιαίτερα η κεντρική διοίκηση στα μεταπολεμικά χρόνια δομήθηκε στην λογική να διατηρεί τον απόλυτο έλεγχο όλων των λειτουργιών ακόμη και αυτών της καθημερινότητας. Αν κανείς λάβει υπόψη του και το πελατειακό μοντέλο των σχέσεων του κράτους με τον πολίτη μπορεί κάλλιστα να αντιληφθεί και τους λόγους που αυτή η πρακτική διατηρήθηκε και γιγαντώθηκε.

Ωστόσο, οι ανάγκες, με την πάροδο των δεκαετιών, διαρκώς αυξάνονταν και η αδυναμία να ελεγχθούν όλες αυτές οι λειτουργίες ήταν μια διαρκώς αυτονόητη διαπίστωση, την ίδια ώρα που κράτος γιγαντώνονταν ανεξέλεγκτα.

Αλλά και όταν η κεντρική διοίκηση κατόρθωνε να ανταπεξέλθει στις απαιτήσεις μιας τέτοιας καθημερινότητας αυτό πάντα ήταν εις βάρος της εξυπηρέτησης των λειτουργιών του στρατηγικού και αναπτυξιακού σχεδιασμού της χώρας.

- Λειτουργίες όπως ο στρατηγικός σχεδιασμός, η σύνταξη κανόνων και προδιαγραφών αλλά και η αυτονόητη λειτουργία της αναδραστικής επανεκτίμησης της αποτελεσματικότητας των εφαρμοσθέντων πολιτικών έρχονταν αναπόφευκτα σε δεύτερη μοίρα, ή καλύτερα απουσίαζαν παντελώς.
- Ενώ το κράτος προδιέγραφε από τη μια, από την άλλη δεν είχε την δυνατότητα να ελέγξει την εφαρμογή των προδιαγραφών που με περισσή κατά τα άλλα περηφάνια το ίδιο πάντα προέβαλε ανεξάρτητα αν αυτές οι «σύγχρονες» και «καινοτόμες» πολιτικές πολύ σύντομα θα έπρεπε να αναθεωρηθούν και να βελτιωθούν. Γιατί άραγε;
- Γιατί άραγε μέχρι σήμερα δεν είναι εφικτή η εφαρμογή των πρακτικών άλλων ευρωπαϊκών κρατών που αξιοποιούν τις υπηρεσίες τρίτων με κύριο στόχο να εκμεταλλευτούν εξειδικευμένες υπηρεσίες ιδιωτών από το εξωτερικό περιβάλλον χωρίς ταυτόχρονα να διογκώνεται η οργανωτική δομή των κρατικών υπηρεσιών;
- Γιατί άραγε η συλλογή και διαχείριση των σκουπιδιών σε κάθε δήμο της χώρας να μην γίνεται από εξειδικευμένους υπεργολάβους που θα διαθέτουν τον κατάλληλο εξοπλισμό και προσωπικό και οι τεχνικοί υπάλληλοι των δήμων να εποπτεύουν την ορθή εκτέλεση των υποχρεώσεων που ο υπεργολάβος ανέλαβε;
- Γιατί άραγε να γίνεται τόσο μεγάλη σπατάλη δυνάμεων αλλά και χρόνου σε δραστηριότητες καθημερινότητας στους δήμους της χώρας όταν δυνάμεις και χρόνος θα μπορούσαν να αναλωθούν για τον ορθό σχεδιασμό των επεκτάσεων των γενικών πολεοδομικών σχεδίων, τις αστικές αναπλάσεις των πόλεων, τις δράσεις ευαισθητοποίησης των πολιτών στην προστασία του δημόσιου αστικού χώρου;

- Σε αυτές τις διαπιστώσεις και σε αυτά τα ερωτήματα εκτιμώ υπάρχει απάντηση και δημόσιες τεχνικές μας υπηρεσίες μπορούν να αναλάβουν νέους ρόλους

Με δεδομένο τον περιορισμό του Δημόσιου Τομέα κυρίως λόγω των δημοσιονομικών περιορισμών, της οικονομικής ύφεσης και την σταδιακή οριοθέτηση του ρόλου του στον καθαρά επιτελικό εποπτικό/ελεγκτικό τομέα, με βάση και τις παραπάνω διαπιστώσεις, επιβάλλεται ο επανασχεδιασμός των Υπηρεσιών του Δημοσίου και η αντίστοιχη αναδιοργάνωση των οργανωτικών μονάδων που τις παράγουν.

Στην νέα αυτή στρατηγική ο δημόσιος τομέας και εν προκειμένω οι Τεχνικές του Υπηρεσίες προτείνεται να καθορίζουν **τους κανόνες και τις προδιαγραφές**, να τηρούν τις **βάσεις δεδομένων** και τα **Μητρώα**, να **διενεργούν ελέγχους** και να **εποπτεύουν την τήρηση των κανόνων**.

Υπό το παραπάνω πρίσμα θα πρέπει να υπάρξει μια ταχεία μετάπτωση από την σημερινή φιλοσοφία όπου οι Υπηρεσίες του Κράτους εκτελούν οριζόντια, οι ίδιες, τις καθημερινές λειτουργίες υποστήριξης / εξυπηρέτησης των έργων, σε μια νέα κατάσταση όπου η εκτέλεση των λειτουργιών αυτών θα γίνεται από τρίτους, που διαθέτουν τις κατάλληλες και εξειδικευμένες προς τούτο ικανότητες, οι δε Υπηρεσίες θα λειτουργούν ως διαχειριστές έργου (project managers) και επόπτες της τήρησης των Κανόνων και προδιαγραφών που ίδιες έθεσαν.

Με τον τρόπο αυτό θα ενεργοποιηθεί ο ιδιωτικός τεχνικός τομέας στην υποστήριξη των κρατικών Τεχνικών Υπηρεσιών, γεγονός που θα ανακόψει σε σημαντικό βαθμό την κατάρρευση του ιδιωτικού τεχνικού κλάδου (μελετητές, ελεγκτές μελετών, εργοταξιακό στελεχιακό δυναμικό, τεχνικοί σύμβουλοι) προς όφελος της ορθής και αποτελεσματικής διαχείρισης μελετών και έργων.

Στη βάση του παραπάνω εμείς στον Τομέα Υποδομών του ΠΑΣΟΚ αντιλαμβανόμαστε οι Τεχνικές Υπηρεσίες της Κεντρικής Διοίκησης (ως μέρος της Δημόσιας Διοίκησης), να αναλαμβάνουν τους ακόλουθους ρόλους:

- ✓ **Στρατηγικό σχεδιασμό Έργων**
- ✓ **Καθορισμό των Κανόνων, δηλαδή**
 - Θέσπιση Διαδικασιών (νομοθετικές ρυθμίσεις) για διαχείριση μελετών και έργων,

- Σύνταξη προδιαγραφών , υιοθέτηση προτύπων Ευρωπαϊκών και διεθνών προτύπων
- ✓ **Τήρηση Μητρώων** και Βάσεων Δεδομένων στη βάση διεθνώς αναγνωρίσιμων προτύπων
- ✓ **Εποπτεία και έλεγχο της αγοράς** για την επιβεβαίωση της εφαρμογής των υιοθετηθέντων Κανόνων και Προδιαγραφών
- ✓ **Εκτέλεση λειτουργιών project management**

Στην νέα αυτή στρατηγική οι Δημόσιες Τεχνικές Επιτελικές Υπηρεσίες θα :

- **προβαίνουν στον στρατηγικό σχεδιασμό και διαχείριση των έργων** με την βοήθεια τεχνικών συμβούλων.
- **Προκηρύσσουν μελέτες και δημοπρατούν έργα υποστηριζόμενες από «τρίτους» η επιλογή των οποίων θα γίνεται με ανοιχτές και διαφανείς διαδικασίες**, όπως Ελεγκτές μελετών, Τεχνικούς συμβούλους που παρέχουν τεχνική υποστήριξη και διενεργούν εποπτεία κατασκευών (Construction managers), Διαπιστευμένους φορείς Επιθεώρησης/ Πιστοποίησης που θα διενεργούν εξειδικευμένους ελέγχους και δοκιμές στα κρίσιμα σημεία των κατασκευών και Διαπιστευμένα εργαστήρια Δοκιμών.
- **Εποπτεύουν, ως Project managers την τήρηση των κανόνων, των προδιαγραφών και των συμβατικών αντικείμενων που αναλαμβάνει ο κάθε υποστηρικτικός θεσμός για την βέλτιστη διαχείριση μελετών και έργων.**

Όπως μπορεί να αντιληφθεί κανείς ο προτεινόμενος ρόλος ανωτέρω είναι ρόλος ΝΕΟΣ, εξόχως αναβαθμισμένος και σε πλήρη εναρμόνιση με τις διεθνείς ορθές πρακτικές διαχείρισης έργων.

Η χρηματοδότηση δε της εκχώρησης των αρμοδιοτήτων στον ιδιωτικό τομέα, μπορεί να καλυφθεί από τα κοινοτικά κονδύλια ως υποέργου του κάθε συνολικού έργου και από την προβλεπόμενη σε αυτά τεχνική βοήθεια κάθε Προγράμματος.